

HOIDKE END JA OMA LÄHEDASI

NR 1
JAANUAR
2021

Lääne-Nigula valla ajaleht

Lõpuks ometi! Lääne-Nigula elanike arv 2020. aastal kasvas

Mikk Lõhmus
Vallavanem

Aasta alguses on sobiv aeg heita pilk ka möödunud aasta rahvastikuprotsessidele. Kui aasta tagasi 2019. aastale hinnangut andes võis olla ettevaatlikult positiivne, siis 2020 tõi rõõmsa üllatuse-na kaasa valla rahvaarvu kasvu. + 4 ei ole ju kui teab mis suur number, aga minu hinnangul siiski märgiline, tõestades seda, et maapiirkonna saatuseks ei ole mitte alati rahvast tühjaks voolamine ning teiseks seda, et üha olulisemaks eesmärgiks saab valla avalike teenuste arendamine ja hea elukeskkonna loomine.

Piirkond	01.01.2020	01.01.2021	Muutus
Kullamaa	907	886	-21
Martna	735	755	20
Noarootsi	860	857	-3
Nõva	333	339	6
Oru	963	978	15
Palivere	842	813	-29
Risti	892	885	-7
Taebla	1496	1531	35
Valla täpsusega	125	113	-12
	7153	7157	+ 4

Rahvaarvu kasvu veab Taebla, väga tubli on Martna

Valla keskosas on rahvaarvu kasv olnud juba mitu aastat jälgitav protsess, kasvas nii Taebla aleviku elanike arv (11 inimest), aga ka mitmed külad (Leediküla + 8, Pälli + 8, Kirimäe + 6, Tagavere + 6, Koela + 6 jt) Oru piirkonnas oli suuremad kasvavad Saunja ja Vedra (+ 6). Veidi üllatav on Linnamäe rahvaarvu langus (- 5). Väga rõõmsaks teeb Martna piirkonna elanike arvu kasv, on ju just see piirkond olnud aastaid rahvaarvu vähenemise musternäiteks. Sedapuhku siis + 20! Selge edulugu on Rõude (+ 8), kuid ülejäänud rahvaarvu kasv jaguneb suhteliselt ühtlaselt erinevate külade vahel. Veidi on kasvanud Nõva piirkonna elanike arv.

Suhtarvuna aga kasvas enim Enivere küla Martna külje all, lausa 2 korda – senise 2 elaniku asemel elab külas nüüd 4 inimest ☺

1	Taebla	11
2	Rõude	8
3	Pälli	8
4	Leediküla	8
5	Piirsalu	7
6	Vedra	6
7	Tagavere	6
8	Saunja	6
9	Rõuma	6
10	Koela	6
11	Piirsalu	6

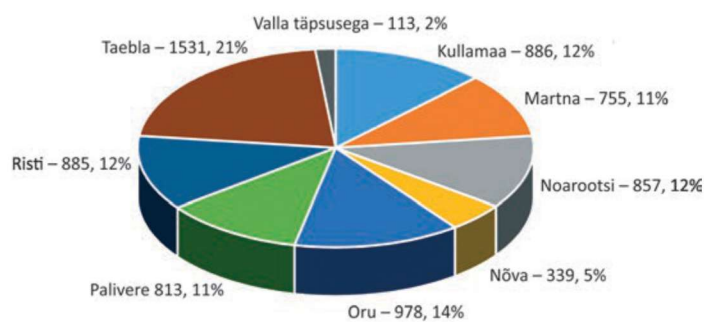
Murelikuks teeb rahvaarvu langus Paliveres (alevikus – 23), jätkuvalt kukub Kullamaa piirkond.

Elanike arv vähenes:

1	Palivere	-23
2	Kullamaa	-10
3	Kuijõe	-9
4	Nigula	-8
5	Risti	-8
6	Soolu	-8
7	Liivi	-6
8	Ubasalu	-6
9	Linnamäe	-5

Tabeleid vaadates, siis muudatused külade elanike arvus on väikesed ning teinekord mõjutab juba üheainsa pere sisse- või väljakolimine näitajaid tunduvalt.

Olgu veel öeldud, et valla suurimad asulad on 832 elanikuga Taebla alevik, 661 elanikuga Palivere alevik ja 536 elanikuga Risti alevik. Väikseim asula on 1 elanikuga Soo-otsa küla Rõude lähedal ja Lemmikküla (Kullamaa). Eniveres elab 4 inimest.

Kokkuvõtteks – Lääne-Nigula vald suudab tagada hea elukeskkonna ning rahvastiku arvu kasv annab hea signaali nii volikogule kui valitsusele, et paremad avalikud teenused ning investeringud taristusse on väga olulised. Samuti tuleb mõelda sellele, kuidas kahanevaid piirkondi uuesti tõusule aidata.

Elanikukampaania
võitjate nimed avaldatakse
veebruarikuu lehes.

Vallavalitsus

Lumetõrjest vallas

Lumelükkamise põhimõtted on samad, mis varasematel aastatel, teed peavad olema lahti lükatud iga majapidamise väravani, kuhu tehnikaga ligi pääseb. Erateedel lükatakse üksnes nende majapidamisteni, kuhu on registreeritud inimesed. Lund hakatakse lükkama, kui lume paksus on 8 cm tänavatel ja 10 cm teedel. Koduülesid ja krundi siseseid teid vald ei lükka. See on iga inimese ja lükkaja omavahelise kokkuleppe küsimus. Kortermajade kinnistud ja kinnistusesed teed (majaesised) on ühistute või majavaldatajate puhastada. Vallal ei ole midagi selle vastu, kui

lükatakse hädasolijate õued lumest puhtaks. See saab olema aga teises järjekorras. Esmajärjekorras lükatakse lumest puhtaks koolibussi marsruut, bussipeatused, üldkasutatavad teed ja tänavad, üldkasutatavate hoonete juurdepääsud (koolid, lasteaiad, kauplused jne.)

Siinkohal palve maaomanikele. Kui teie maad piirnevad teedega siis raiuge vähemalt 2 meetri laiuselt, mõlemalt poolt teed, teeääred võsast ja puudest puhtaks. See on seadusest tulenev nõue ja teie kohustus. Kui tehnika ei mahu lund lükka siis jääb lumi lükkama-

ta. Kui tõesti tekib olukord, et vald peab teeäri puhastama, siis maaomanike eraldi teavitama ei hakata. Materjal, ladustatakse teeäärde ja omaniku kohus on see ära koristada.

• Taebla alevik, Turvalepa, Nigula, Kadarpiku, Kedre, Leediküla, Pälli, Kirimäe, Nihka, Koela, Tagavere, Allikmaa küla ning üle viadukti olev osa Luigu külast ja Palivere alevik – OÜ Servik, Reelika Smill, tel +372 515 6619 ja Marko Siilmann, tel +372 5663 3519 ja Ivar Moroz tel +372 5697 5216; • Võntküla, Vidruka, Väänla, Luigu, Jalukse, Keedika,

Seljaküla, Kirna ja Kaasiku kant – Osühing Pullmullikas, juhatause liige **Hardi Rehkal**, tel +372 515 8237; • Saunja, Kärbla, Linnamäe, Salajõe, Ingküla, Niibi, Auaste, Uugla, Oru, Auaste, Vedra, Mõisaküla ja Soolu küla – OÜ Norwich Ehitus, juhatause liige **Janek Loorens**, tel +372 5646 1410; • Risti alevik, Kuke, Rehemäe, Jaakna, Rõuma, Piirsalu ja Kuijõe küla – OÜ Pumi, juhataja **Anton Martin**, tel 511 0101; • Nõva ja Variku kant – Ke-mentrans OÜ, juhataja **Tõnu Toime**, tel 506 1350; • Martna-Oonga-Tammiku kant – OÜ Viljatare, juhataja

Arvo Ninn, te 506 7521; • Rõude – Kasari kant – Kesküla Põllumajandusühistu, juhataja **Marge Kanna**, tel 5349 0867. Kullamaa keskuses, Kolu-veres, Kaljus ja Leilas teostab lumetõrjet **Arvo Tiits** tel 5647 2620 • Kullametsas, Jõgisool, Sillal, Päril ning Üdrumal – **Jaan Kuusik** tel 5629 3631 • Liivil, Mõrdus, Patsus, Ubasalus ja Üdrumal – **Jaan Jalakas** tel 518 7429 • Pürksi, Sutlepa, Riguldi – **OÜ Warren Safety**, tel 5190 1421 • Nõmmküla, FIE Paul Pigul – tel 5690 0750

Vallapoolsed koordinaatorid:

Lääne-Nigula vald, Risti, Taebla, Oru, Palivere piirkond, teede- ja kommunaalnõunik **Olev Peetris**, telefon 504 9561; Martna osavald, osavallavanem **Janno Randmaa**, telefon 5307 6824; Nõva osavald, osavallavanem **Aivi Heinleht**, telefon 529 9364; Noarootsi osavald, osavallavanem **Aivo Hirno**, telefon 509 6190; Kullamaa osavald, majandusjuhataja **Veiko Similarski**, telefon 5656 8373.

Eelarve ja tuulepark, huviharidus ja kaevandamine – 2020. aasta viimane volikogu istung

Neeme Suur
vallavolikogu
esimees

2020. aasta viimane volikogu istung toimus Pürksi kultuurimajas. Asukoht valiti eelkõige ohutuse kaalutlustel – on ju Pürksis suur ja avar, haridus-asutusest eraldi paiknev saal, kus palju õhku ja ruumi turvalise koosviimise korraldamiseks.

Kõigepealt võeti käsile järgmise aasta eelarve. Vallavanem ja valla finantsjuht tutvustasid järgmise aasta eelarve eelnõud. Vallavanem ütles, et nii keerulist aega eelarve koostamiseks pole varem olnud. Ta tõdes, et laekumiste olulist kasvu loota ei saa. Pigem on laekumine stabiilne. Õnneks võime aga loota, et riigi eraldised valla eelarvesse ei muutu. Riigi sõnumiks on, et alam-palk 2021. aastal ei tõuse.

Vald jätkab hariduse tugiteenuste keskuse arendamist spetsialistide leidmisega. Tõusevad sotsiaalvaldkonna töötajate töötasud seoses COVID-19-ga ja planeeritud on ka hooldekodu töötajate palgatõus. Üheks lisakulaks on kohalike valimiste läbiviimine. Valla põhitegevuse tulud on 12 608 902 eurot, millest maksutu-

lud 6 346 640 eurot, tulud kaupade ja teenuste müügist 1 603 771 eurot, saadavad toetused tegevuskuludeks 4 408 096 eurot ning muud tegevustulud 250 395 eurot.

Põhitegevuse kulud on 12 491 249, millest antavad toetused 524 518 eurot ja muud tegevuskulud 11 966 731 eurot, sh personalikulud 7 303 640 eurot, majandamiskulud 4 603 806 eurot ja muud kulud 59 285 eurot. Põhitegevusekulude jaotus valdkonniti haridus 55%, sotsiaalne katse 17%, üldvalitsemine 9%, vaba aeg 8%, majandus 7%, elamu- ja kommunaalmajandus 3%, keskkonnakaitse 1%.

Investeeringutegevuseks on ette nähtud c'a 2,7 miljonit eurot. 2021. aastal on plaanis erinevad tegevused, nt teede investeeringud, Kullamaa Keskkooli soojustamine ja ventilatsioon, ühistranspordi taristu arendamine, Palivere spordiplats, Nõva sadama ja Martna Põhikooli erinevad investeeringud, asutuste väikeinvesteeringud, Österby sadam ja sadama siivendamine, Noarootsi Kool, kaasav eelarve, hajaasustuse programm ja veel mõned investeeringud. Hajaasustuse programmiga jätkatakse. Valla laenukoormus on kasvuteel, järgmise aasta lõpuks kasvab laenukoormus kuni 51%-ni. Ka riigi poolt on tulnud palve omavalitsustele investeerimist mitte pidurdada, selleks, et elavdada kohalikku majandust ja vähendada koroonaviiruse mõju majandusele.

Volikogu otsustas eelarve esimese lugemise lõpetada ja määras muudatustetpanekute tähtjaks 7. jaanuari.

Teise päevakorrapunktina tutvustati volikogule vallavalitsuse poolt ette valmistatud eelnõud tuuleenergeetika eriplaneeringu lõpetamiseks. Sõna sai vallavanem. Eelnõu argumendid planeeringu lõpetamiseks tuginevad asjaolule, et planeeringus puuduvad reaalsed alternatiivid, mida võrrelda, et esinevad ülekaalukad avalikud huvid planeeringu vastu, et planeeringu elluviimist takistavad riigikaitsele ja looduskaitsele piirangud ja et planeering ei vasta piirkonna üldistele arengueesmärkidele.

Oma vastulause esitas AS Enefit Green juhataja Aavo Kärmas. Tema seisukoht oli, et planeeringu lõpetamine oleks ennatlik, et planeeringu lõpetamiseks põhjuseid pole ja protsessiga tuleks edasi minna. Ettekandjatele esitati ka volikogu liikmete poolt hulgaliselt küsimusi ja avaldati seisukohti.

Majanduskomisjoni esimees Einar Pärnpuu avaldas oma kõnes arvamust, et planeeritav raadamine metsanduse seisukohast vaadates ei ole üleliia suur. Päevakorrapunkti raames andis oma pöördumise volikogule üle Piirsalu elav ettevõtja Sven Köster. Tema seisukoht oli, et planeeringut lõpetama ei peaks. Volikogu võttis informatsiooni teatavaks. Otsustamiseks – kas planeeringuga jätkata või planeering lõpetada – läheb jaanuarikuu istungile.

Kolmandana võeti vastu uus valla huvihariduse toetamise kord. Ettekandja, valla haridusnõunik Kaie Talving ütles eelnõud tutvustades, et

praegune kord on vastu võetud 2017. aasta lõpus ja vajab kohendamist. Senine kord oli liialt seotud kindlate huvikoolidega, erahuvikoolides käimise kulude katmise osas puudusid selged juhtnöörid ning puudus regulatsioon teatud juhtudel ka huvitegevuses osalemise kulude katmiseks. Nüüd on ka need võimalused reguleeritud. Endiselt toetatakse valla kuni 19-aastaste laste ja noorte huvihariduses osalemist. Erandina, huvihariduse piiratud kättesaadavuse korral võib kavas sätestatud piirkondades toetada ka huvitegevust. Toetuse suurus on munitsipaalhuvikoolis õppekoha tegevuskulu arvestuslik maksumus ning erahuvikoolis - kuni 60 eurot õpilase kohta kuus kuid mitte rohkem kui vanema omaosalus. Eelnõud täiendati volikogus veel valla hariduskomisjoni ning volikogu liikme Marek Topperi ettepanekute alusel ja võeti siis ühehäälselt vastu.

Neljanda ja viienda päevakorrapunkti raames tegeleti kaevanduslubadega Kaopalu ja Jaakna karjääris. Volikogu andis nõusoleku keskkonnaloa väljastamiseks Kaopalu III kruusakarjääris ning andis seisukoha Jaakna II liivakarjääri keskkonnaloa pikendamisele. Ettekandjalt, valla majandus – ja planeerimisosakonna juhatajalt Heikki Salmilt küsiti kaevandustegevuse mõju kohta põhjaveele Kaopalu karjääris. Saadi kinnitust, et kaevandamine ei lähe allapoole põhjavee piiri. Jaakna karjääri puhul oli küsimuse all karjääris tehtavate tööde ajaline piirang. Tööde teostamise kohta oli eelnõus kirjas,

et see oleks lubatud tööpäevadel (esmaspäevast reedeni) kell 08.00 kuni 18.00, sest kõrval asuval karjääril on samuti selline piirang. Volikogu istung jätkus samuti majandusküsimustega. Rõude küla vee-ettevõtjaks määrati siis nüüd ametlikult AS Matsalu Veevärk. Üks Martna küla korter müüdi otsustuskorras tüürnikule hinnaga 3500 eurot. Ning siis veel osteti vallale mõtteline osa, pool Paliveres asuvast korterist. Teine pool korterist oli juba valla oma, pärimise teel saadud. Nüüd siis osteti teine pool ka juurde, hinnaga 5500 eurot. Korteri asutakse kasutama kas sotsiaalpinnana, või siis kõne alla võib ka tulla korteri kui tervikvara müümine.

Päevakorra lõpetasid vallavanema info ja kohapeal algatatud küsimused. Vallavanem andis teada, et Österby sadamahoonne ehitus on graafikus, toimub Umbaia kinnistu teede ehitus (1 krunt on veel müümata) ja et Kullamaa Keskkooli uus katlamaja on valmis. Vallavanemale esitati küsimusi seoses valla ametiautode kasutamisega, Nõva kooli õpetajate vallandamisega, hooldekodude hinnatõusuga, Linnamäe kultuurisaali valmimisega ja toidu kojuveoga eakatele.

Selline oli siis 2020. aasta viimane volikogu istung. Järgmisel aastal kogunetakse 21. jaanuaril. Kus ja kuidas, see sõltub juba viiruse levikust.

Volikogu protokollidega on võimalik kõigil tutvuda valla koduleheküljel.

Jääle minek võib maksta elu

Maris Moorits
Lääne päästkeskuse
kommunikatsioonijuht

Täna on valdavas osas Eestist jää inimese kandmiseks veel liiga nõrk. Külma kraadid pole veel olnud nii tugevad, et jää piisavalt paksuks muutuks. Lisaks ei teki kogu veekogule ühtlane jää.

Viimastel nädalatel on Päästeamet saanud iga päev väljakutseid, kus inimesed on vajunud läbi jää ja vajavad päästmist. Jääle on kogunenud lapsed, pered ja ka suuremad seltskonnad. Nii sotsiaalmeedias kui ajakirjanduses jagatakse klippe uisutamise rabadel või tiikidel. See aga omakorda annab vaeleusaama, nagu oleks jää igal pool tugev ja turvaline ning nii ei taju inimesed jää viibimise ohte. Jääle on ohutu minna alles pärast paarinädalast külma, kui jää paksus on vähemalt 10 cm. Meeles tuleb pidada seda, et jää on õhem sildade juures, kõrkjate ümbruses ning allika- ja suubumiskohtades. Samuti on jää tavaliselt nõrgem voolava vee ga veekogudes. Inimest kannab ainult „terve“ jää, milles puuduvad lõhed või praod, väljanägemine on

ühtlane ja sile. Pikipragu vähendab jää tugevust ligi 25%, ristipragu ligi 40%. Jää paksus peab olema vähemalt 10 cm.

Jäine vesi võtab teadvuse kümne minutiga

Olukord, kus inimene vajub läbi jää, on äärmiselt ohtlik ning vajab kiiret tegutsemist. Selline olukord seab ohtu esmajärjekorras jääst läbivajunu, kuid ka teda abistavad inimesed. Jääst läbi vajumisel saab saatustlikuks eelkõige külm vesi, mis mõne minutiga tegevusvõime halvab. +4 kraadises vees (jääalune vesi Eesti oludes), kaotab täiskasvanud inimene teadvuse kuni kümne minuti jooksul, lapsed ja eakad veelgi varem.

Jääkaart aitab jääolusid hinnata

Päästeamet on ellu kutsunud jääkaardi, mis on loodud selleks, et oleks võimalik paremini edastada inimestele jääolusid meie siseveekogudel.

Eesmärk on inimestele anda infot ükskõik kuskohas nad parasjagu viibivad. Minnes kalale, uisutama või suusatama, on võimalus avada veebis kaart ning kontrollida veekogu jää paksust. Mõõtmised tehakse päästemeeskondade poolt vastavalt

ilmastikuoludele, jää olemasolule ja seni, kuni jääolud on muutunud stabiilseks.

Jääkaart on leitav siit: <https://veeohutus.ee/talv/jaaolud-eestis/> **Selgitusi ja tähelepanu vajavad lisaks lastele loomadki**

Alates sellest nädalast keelustas Päästeamet jääle mineku. Sest on oluline, et keegi ei seaks ohtu ei en n a s t e g a ka teda päästma tulevaid inimesi. See on meie kõigi kohus. Rääkige lastele ning ka lähedastele nõrga jääga kaasnevatest ohtudest ning võimalikest tagajärgedest. Selgitage lisaks, mida ohus olles ette võtta ja kuidas käituda, kui nähakse kedagi abi vajamas. Lisaks lastele vajavad tähelepanu ka loomad. Lemmikud, nagu lapsedki, ei taju hapra jääga seotud ohtusid ja võivad läbi õrna jää vette vajuda ning iseseisvalt sealt enam välja tulla ei suuda.

Päästeamet palub ohtlike olukordade ennetamiseks ja vältimiseks teie igapäevase kaasabi. Nõrgal jääl viibijatest ei tohiks niisama mööda jalutada, nad tuleb sealt koheselt ära kutsuda. Abi vajavat inimest märgates helistage numbril 112.

Lääne-Nigula
Vallavalitsus otsib
osalise
töökoormusega
TUGIISIKUID
puuetega lastele
Linnamäe ja Palivere
piirkonda

Tugiisik on puudega lapse
saatjaks ja
suunajaks haridusasutuses.
Täpsema info saamiseks
pöörduda lastekaitse
spetsialisti poole.

Lisett Randlepp tel. 5292463

Sotsiaalkindlustus-
ameti ohvriabi
kriisitelefoni
116 006

Annab kiiret abi
inimestele,
kes on
langenud süüteo,
hooletuse või halva
kohtlemise ohvriks
või on kogenud
füüsilist, vaimset,
majanduslikku või
seksuaalselt vägivalda.

116 006 OHVRIABI
KRIISI-
TELEFON

24/7
TASUTA

Muudatused Piirsalu koguduses

Uuest aastast teenib meil õpetaja Kari Antero Tynkkynen. Sellega seoses on jumalateenistused edaspidi iga kuu 1. ja 3. pühapäeval kell 13.30. Maie.

Noarootsis tähistati relvarahu aastapäeva

3. jaanuaril kell 10.30 helisesid kirikukellad Noarootsi Püha Katariina kirikus, et vaikuseminutiga tähistada Vabadussõja relvarahu 101. aastapäeva ja mälestada Eesti vabaduse eest võidelnuid.

Erkki Tuul

Kaitseliidu Lääne malev,
Risti malevkond

Noarootsi Eesti ja Nõukogude Venemaa sõlmisid 31. detsembril 1919 relvarahu, mis jõustus 3. jaanuaril 1920 kell 10.30. Vabadussõda lõppes Tartu rahu sõlmimisega 2. veebruaril 1920.

Möödus 101 aastat hetkest, mil Eesti – Nõukogude Venemaa rindel vaikusid relvad. Eesti oli ohvrite hinnaga kindlustanud endale riigina püsijäämise. Eesti tõestas, et osava tegutsemise ja heade liitlastega suudab ka väikeriik võita ülekaalukat agressorit. Kahekümneandel alustati tavaga pidada iga aasta 3. jaanuaril relvarahu kehtima hakkamise hetkel vaikuseminutit, austamaks Vabadussõjas võidelnud eestlasi ja välismaalasi.

Alates 1920. aastast hakati Eesti Vabadussõjas langenute mälestusmärke

püstitama. Mälestuskivid ja -tahvlid ilmusid peaaegu kõigisse kihelkonnakeskustesse ja linnadesse, koolidesse ja seltsimajadesse. Raha selleks koguti peamiselt annetustena, korraldati heategevusüritusi. Vabadussõja järel rajati Eestis kokku 170 Vabadussõjaga seonduvat mälestusmärki. Neist elas okupatsiooni terviklikuna üle vaid 8 ja rikutuna 13 mälestusmärki. Noarootsi Vabadussõja võidusammas avati 1935. aastal, hävitati Nõukogude võimu ajal 1948. aastal, taastati 1990. aastal.

Kaitseliidu Risti malevkonna Noarootsi kaitseliitlaste korraldustoimkonna eestvõttel toimus mälestustseremoonia Noarootsi Vabadussõja mälestussamba juures, mälestusküünlad ja pärjad vabadussambale asetasiid KL Lääne maleva liikmed, Noarootsi osavalla esindus ja Noarootsi kogudus.

Alates 01.01.2021 kehtivad Lääne-Nigula valla hooldekodudes uued hinnad

Oru Hooldekodu hoolduskoha maksumus on 700 eurot ning põetuskoha maksumus 750 eurot.

Risti Hooldekodu hoolduskoha maksumus on 860 eurot ning põetuskoha maksumus 890 eurot.

Kohatasu ei sisalda ravi-
meid.

Koha broneerimiseks ning täiendavate küsimuste korral pöörduda Hooldekodu juhataja poole.

Oru Hooldekodu juhataja **Helga Kumel 51996527**
Risti Hooldekodu juhataja **Ave Talving 4761282**

Teata abivajavast lapsest
helistades riiklikule Lasteabi
numbrile **116 111**

Helistamine on anonüümne, tasuta ning telefonitötab 24/7.

Vald lammutab „kolemaju”

Martna Putkaste tee 1 ja Kirna tee 7 ning Kullamaal vana pesumaja-saun lammutamine

DETAILPLANEERINGU TEADE

Lääne-Nigula Vallavalitsuse 29.12.2020 korraldusega nr 2-3/20-561 kehtestati Paali-Kastani katastriüksuse detailplaneering asukohaga Perakülas.

Planeeringuala hõlmab Paali-Kastani katastriüksuse (hoonestatud, katastritunnus 53101:001:0103, pindala 2,92 ha). Planeering näeb ette planeeringuala jagamise kaheks maatulundusmaa sihtotstarbega maaüksuseks ja vallateele eraldi transpordimaa sihtotstarbega maaüksuse moodustamise. Määratud on hoonestamata Muusträsta maaüksusele elamu ja abihoonete ehitusõigus ja hoonestustingimused; kommunikatsioonide lahendused, servituutide vajadus ja seatud keskkonnatingimused. Detailplaneering koostatakse vastavuses Nõva valla üldplaneeringuga; keskkonnamõju strateegilise hindamise kohustus puudub.

Detailplaneeringu materjalid on leitavad [HYPERLINK "https://www.laenenigula.ee/nova1"](https://www.laenenigula.ee/nova1) <https://www.laenenigula.ee/nova1>.

Lääne-Nigula Vallavalitsus osaleb pilootprojektis „Isikukeskse erihoolekande teenusmodeli rakendamine kohalikes omavalitsustes”

Lääne-Nigula Vallavalitsus koostöös Sotsiaalkindlustusametiga piloteerib konkursi „Isikukeskse erihoolekande teenusmodeli rakendamine kohalikes omavalitsustes” raames isikukeskse komponendipõhise erihoolekande teenusmodeli rakendatavust omavalitsuses tähtajaga kuni 31.12.2021.

Pilootprojekti eesmärk on katsetada sotsiaalkindlustusameti (SKA) ja kohalike omavalitsuste (KOV) koostöös uue isikukeskse komponendipõhise erihoolekande teenusmodeli rakendatavust (teenusmodeli kasutuselevõtmist ja juurutamist) omavalitsustes. Eelkõige on eesmärgiks katsetada psüühilise erivajadusega inimeste abistamisel teenuskomponentidel põhinevat lähenemist ja testida korraldusskeemi, kus psüühilise erivajadusega inimeste teenuste korraldaja rollis on kohalik omavalitsus. Isi-

kukeskse erihoolekande teenusmodeli pilootprojekt kohaliku omavalitsuse korralduse baasil viiakse läbi Euroopa sotsiaalfondi vahenditest projekti „Integreeritud, isikukeskse ja paindliku erihoolekandeteenuste süsteemi piloteerimine” raames.

Vaata Haapsalu Sotsiaalmaja hinnakirja

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

Tuuleenergiast

Toomas Tammeorg
volikogu liige

Kuna minu kuulsus tänu Lääne Elule ületas vala piirid, siis pean reageerima. Lääne Elu juhtkirjast selgus, et vallavolikogu liikmel ei tohi olla oma arvamust, siis tekib küsimus, kelle arvamust ma peaks esindama, kuna parteilist kuuluvust ei ole. Vallavolikogu liige esindab oma valijaid, nemad peaksid reageerima ja tulutama mulle meelde, millist seisukohta võtta, mitte ei ütle seda ajakirjanik. Mis puudutab kellegi mõnitamist, siis seda võiks jätkata, aga seda ma ei tee, ikkagi volikogu liige.

Arutleme parem tuulikute teemal. Räägime arvude keeles. 2018 oli Eestis 140 tuulikut, mis andsid 7% energiast. Ülemaailmselt oli see 4,4%, järelkult olime nagu meile kohane edukad. Selleks, et kogu vajadust katta on vaja umbes 2000 tuulikut. See oleks umbes 100 tuuleparki ja siit järeldus, et kõikide meie õue paistaks tuulik. Siin võivad pealinna ja teiste suuremate linnade elanikud olla rahulikumad, sest vaevalt Raekoja platsile kuuse asemel tuulik paigaldatakse. Nii, et langeb ikka maainimese elukvaliteet, et linlane saaks ilu nautida. Paraku ei ole tuuleenergia ilma dotatsioonideta või muude abimeetmeteta konkurentsivõimeline. Märgiks veel ära, et tuuliku kasutegur on maksimaalselt 59,3%, kuid tavaliselt alla 50%, mis ei ole eriti muljetavaldav. Kõik me leiame oma elektriarvetel rea, taastuvenergia tasu. Momendil on see 1,36 senti/kWh kokku saadi toetust 90 miljonit, järelkult maksame juba praegu suure osa ise selle rohelisuse eest. Kui see äri poleks kasumlik, siis sellega ei tegeleks Eesti Energia, Sõnajalad ja teised arendajad, aga kasumlikus tuleb juba praegu meie rahakotist.

Räägiks tuuleenergia roheliseks kuulutamisest. Püstitame küsimuse, kas ta on nii roheline kui me räägime. Väide: Tuulenergia kasutamise eeliseid ei kaasne vee- ega õhureostust. Maismaal saame rääkida õhureostusest, korras oleva tuuleturbiini torni otsas võib tekkida müra kuni 100 detsibelli. See on piisavalt suur inimesele. Kaasaegsed tuuleturbiinid vastavad enamasti seadusandluses esitatud nõudele. Võibolla on nõuded liiga lahedad ja ajale jalgu jäänud. Heli ja selle mõju on põhimõtteliselt jäänud uurimata ja ilmselt on sellel põhjused. Eks elanikud tuulikute läheduses oskavad paremini kirjeldada. Mere tuuleparkide puhul saame rääkida ilmselt merekeskkonna reostusest, aga seda pole keegi uurinud. Uurime, kuidas Saaremaa sild mõjub loodusele, aga tuuleparkide mõju on ju kordades suurem. Võib olla jääme ilma ka rääkimisest ja kilust, see on oletus, kuna teaduslikku selgitust pole. Rohelistele peaks olema eriti punaseks rätikuks lindude hukkumine.

- otsene – hukkumine, vigastused kokkupõrkel tuulikutega. Linnud võivad hukkuda tiiviku, mastiga kokku põrgates, aga ka laba taga tekkiva õhukeerise poolt vastu maad paiskudes.
- kaudne – häirib lindude pesitsemist, haudetingimusi, toitumist, rännet. Visuaalne reostus, sest tore on vaadata ühte vilkuvat tuulikut, kui neid on 30, siis asi teine. Lisaks selle tekitavad tiivikud oma liikumisega üle päikese varju efekti, mis pole eriti meeldiv ja arvestades tuulikute 300 m kõrgust on tunnetavad piisavalt kaugel. Veel mõned numbrid rohelisuse teemal, suurte tuulikute kohta mõned numbrid:

- vundament – 350 kuupmeetrit raudbetooni;
- kraana – 108 meetri kõrgune ja 600 tonni tõstevõimega;
- tuuliku laba – 50 meetrit pikk ja 70 tonni raske;
- tuuliku gondel – kolmetoalise korteri suurune ja 116 tonni raskune;
- tuuliku mast – 100 tonni terast ja 250 kuupmeetrit raudbetooni.

Selleks, et paigaldada tuulikut tuleb võtta maha teatud kogus metsa, selleks, et teha töid, tuleb ehitada teid ja jälle metsa langetada. Sõites Tallinn-Haapsalu maanteel näeme kõik palju võeti maha metsi, et rajada kõrgepinge liine. Tekib küsimus, kas see kõik on jätkusuutlik, kui tuuliku eluiga on umbes 20-30 aastat. Mis me teeme, kui tulevad tagasi meie talved? Väljas on -25C ja tuult ei ole, kas sellele viitsib praegu keegi mõelda, kus on see energia varu. Selline ilm pole meil haruldus. Detsembrikuu volikogus esines Enefit Green esindaja, kelle esinemine oli alguses soosiv ja arusaav, mida vald soovib. Pakutakse hüvitist lähedal asuvatele elanikele, ehk ära ostmist. Lisaks veel hüvesid. Esinemise lõpus muutus tema esinemine märksa kategoorilisemaks ja ütles, „Oleme sõlminud kohaliku omavalitsusega lepingu eriplaneeringus nõutud KSHga seotud kulude kandmiseks. Seega on arendajal õigustatud huvi ja ootus, et eriplaneeringu menetluse etapid ka õiguspäraselt läbitakse“. Ehk, meie maksime ja teie peate nõus olema. Järelikult pole nad nii suured sõbrad, kui näivad ja meie ei saa kuidagi jätta tähelepanuta ikkagi korjatud allkirju, kuigi üritatakse vähendada nende kogumise tehnoloogiat ja tähtsust. Elu näitab, kas elanike arvamus maksab midagi, või see on tühi sõna, rahva arvamus.

Mis puutub tuumaenergiasse, siis on see tänapäeval piisavalt ohutu ja enamusi riike arendavad seda oma energia vajaduste rahuldamiseks. EL-s on tuumajaamad 14 riigis ja Prantsusmaal annavad nad üle 50% elektrivajadusest. Tuumaaenergiat peetakse sageli isegi fossiilenergiast ohutumaks, ehkki tegelikult on tegu ohutuima energiatootmise viisiga. Mis tekitab hirmu? Miks on tähelepanu väheste kannatanutega üksik juhtumitel, mitte paljude kannatanutega igapäevasel probleemil?

Veel saame rääkida päikeseenergiast, kuid meie laiuskraadidel on see mõttetu, kuna kasutegur on 9-13%. Eesti laiuskraadil peaks selline element töötama 45 aastat, et toota tema valmistamiseks kulunud energiakogust. Kuid minule tundub, kui jumal on meile andnud põlevkivi ja mitte naftat, siis kasutame seda mis meile on kõige kõrgema poolt ette kirjutatud. Kasutame säästlikult kaasaegset tehnoloogiat ja oleksime õnnelikud odava elektri üle. Edu ja mõistust kaasamõtledajad.

Noarootsi koolide Lucia päev

Kristina Kivi

Noarootsi gümnaasiumi huvijuht

Luutsinapäeval, 13. detsembril koristatakse ja kaunistatakse Põhjamaades kodusid. Algab jõulude tähistamine. Sel päeval kõlab paljudes kodudes, lasteaedades, koolides, haiglates, vanadekodudes ja linnade keskväljakul ning raekodades “Sankta Lucia” – laul, mille saatel saabub Lucia oma kaaskonnaga, et saabunud talvepimedusse kõigile valgust ja rõõmu tuua.

Luutsina- ehk luutsipäeva on ka Eestis tähistatud, eelkõige Rannarootsi aladel. Noarootsis on luutsinapäeva tähistamise komme pea sama vana kui gümnaasium ise. Selle kauni traditsiooni tõi meile legendaarne rootsi keeleõpetaja Soomest, Virve Kuula. Esialgsest väikesest neidude ansamblist on aastate jooksul välja kasvanud koor.

Traditsiooni kohaselt valib iga klass oma Luciakandidaadi – sõbraliku, lahke ja abivalmi neiu. Klassi Luciade

hulgast valitakse kooli Lucia, kelleks sel aastal põhikoolis on Maibrit Kaur ning gümnaasiumis Tiina Liiv. Seoses valitseva olukorraga, oli sel aastal 11. detsembri hommikul Pürksi Kultuurimajas kaks kontserti – gümnaasium ja põhikool eraldi - kus astusid üles Noarootsi koolide Luciad, tähepoidid ja päkapikud. Samuti ei puudunud kontserdilt ka sellele päevale iseloomulikud safranisaiaakesed – *lusse-bullar*, mille valmistasid põhikooli neiu eelmisel päeval kooli sööklas.

Taebila Lasteaias sirguvad leiutajad

Ester Rodima

Lapsevanem

1. detsembril autasustati Tallinnas PROTO avastustehases õpilasleiutajate riikliku konkursi parimaid. Haridus- ja teadusminister Jaak Aab, kes andis riiklikud preemiad üle, tunnustas 35 õpilasleiutajat, kelle poolt valmis 26 põnevat leiutist.

Konkursil osales 728 noort leiutajat 642 ideega. Osalejaid oli üle Eesti kokku 12 maakonnast ning 69 koolist, lasteaia- ja huvikoolist. Töid hindas ekspertidest koosnev komisjon, kuhu kuulus näiteks insener, disainereid, leiutajaid, õpetajaid, patendiametnikke.

Konkursist võttis osa ka Taebila Lasteaia Lepatriinu rühma 3 last, Loore Vaarmets, Grettel Rodima ja Karl Rohtla, õpetaja Helle Ilumäe juhendamisel. Konkursil said nad

suure tunnustuse osaliseks, kus 6–7aastaste laste ja 1. kooliastme kategoorias pälvisid 3. preemia. Mis idee peale lapsed siis tulid. Kuna lastele meeldib õues suurte plastmassist kastiautodega rallitada, aga kastide äärte peale vajutades lähevad need kergelt katki. Nii mõeldi rühmas, et miks ei võiks rallitamiseks hoopis olla ratastega puuklots. Leiutamise käigus hakati puuklotsi disainima ning mõeldi talle nimi – Puuto (sõnast puuauto). Puutod on tehtud erinevatest puudest, mille järgi nad saavad ka oma numbrimärgi. Nii

saavad lapsed näha ja õppida erinevate puude sisemisi mustreid, värve ja raskusi. Numbrimärgil on veel „tuled“, mis erinevad üksteisest geomeetrilise kujundi ja värvuse poolest. Puutod on mõeldud kõigile lastele, kes soovivad autodega ringi rallitada.

Väikeste leiutajate vanemate ja rühmaõpetaja eestvedamisel loodetakse peagi valmis saada esimene Puuto prototüüp ning toimetatakse selle nimel, et tulevikus oleks igas Eesti lasteaia olemas vähemalt paar Puutorallikat.

Infominuteid PaliverEST

Kadri Lukk

Valgustus

Palivere kogukonnakogu tänab kõiki, kes olid lõppenud aasta detsembril meie viimase koosoleku ekskursioonil ja aitasid kaardistada Palivere valgustuse võlusid ja valusid. Palivere tänavavalgustuse rekonstueerimise KIK-projekti osa on nüüdseks lõppenud. Tuled põlevad, vähenenud on rikked ja suurenenud kokkuhoid. Lisaks on mitmes kohas vägev valgustus, kus varem puudus see üldse. Tänavavalgustuse projekt ise on endiselt päevakorral ning järk-järgult minnakse täiendustega edasi, sest veel on mitmeid kohti, mida ei saanud katta KIK-projekti raames kas eramaade tõttu või jäid need muudel põhjustel pimedamaks. Siinkohal on rõõm edastada, et Palivere kogukonnakogu tollesama koosoleku alusel tehtud mitmed ettepanekud on töös; eelkõige on meie mõlemad murelapsed – Lähtru tee 8 ja Liivamäe lõik – vallavalitsuse poolt aasta alguse tööde nimekirja kaasatud.

Raudtee

Nüüdseks oleme kohtunud ka otse Eesti Raudteega. Vaatlesime üheskoos paberile koondatud probleem-situatsioone, arutlesime tänapäevaste võimalike lahenduste üle ning jalutasime ka reaalselt trassil. Lähitulevi-

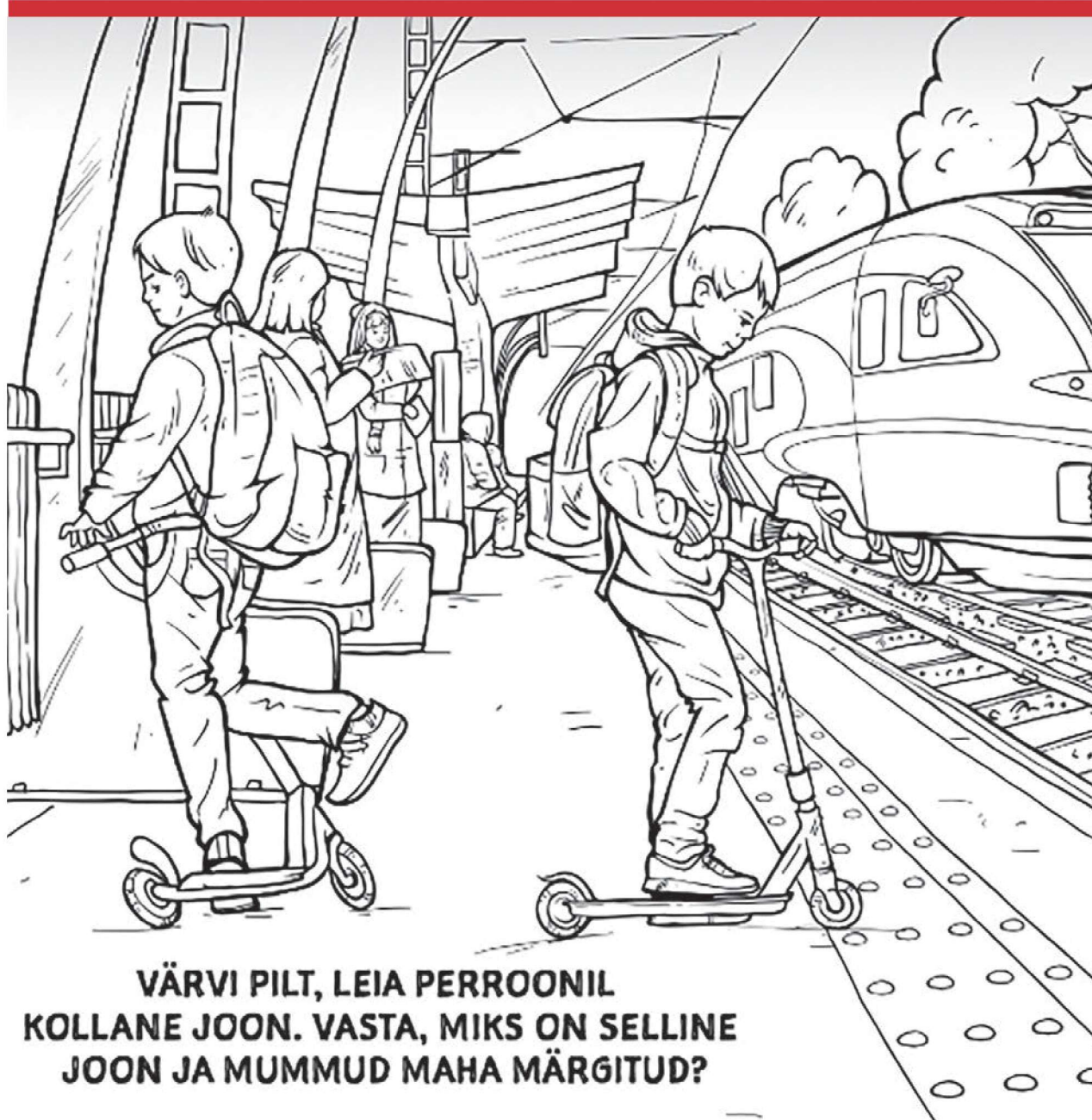
kus saame kindlasti veel kokku nii raudtee eksiisi kui valla üldplaneeringu raames, et näha kuidas meie ja nende soovid pildile kokku asetuvad ning seda koos kergliikluseks mõeldud teedevõrguga üldisemalt.

Rääkides raudteest, oleme ühtlasi alustamas koostööd raudteeohutuse liikumisega OLE (Operation Life-saver Estonia), mis oli samuti üheks Palivere kogukonnakogu ettepaneku punktiks raudtee projekti teemal. Rongid on teistsugused kui vanasti ja igapäevaselt rongiliiklusega koos elamisest on meil kõigil tükk aega möödas, rääkimata lastest, kel puudub see kokkupuude üldse. Just praegu on meie meelest õige aeg alustada ennetusega, sest selleks ajaks kui raudtee Paliverre jõuab, lähevadki needsamad meie armsas lasteaias käivad lapsed juba kooli ning meie tegusasse Noortekeskusesse endises jaamahoones.

2021. a eelarve

Koolilastel ja õpetajatel on samuti põhjust sel aastal rõõmustada, sest valla 2021.a. eelarvest loeme muu hulgas välja ka Palivere Põhikooli aula soojustuse koos ventilatsiooniga ning aula tagumise trepi korrastamise. Pallimängijate üheks oodatuimaks hetkeks võib pidada momenti, mil kooli spordiplatsile jõudnud kopp maa-se lüüakse.

Paralleelselt on olulistest spordiobjektidest Mati Kallemetsa eestvedamisel astunud värskest ühe pika sammu edasi Palivere Turismi- ja Tervisekeskuse kunstlume projekt, mis on nüüdseks puhunud oma esimesed helbed Palivere kelgu- ja suusaoilvadele. Ka kunstlume projekt tabas just õiget aega, mil inimeste sportimisvõimalused keerulised on. Nüüd on jälle üks võimalus juures, kus lastega lõbusalt aega veeta kuni looduslikku lund ka mujale juurde sajab. Keskus on ka meie kogusse tulemas uue aasta tööd ja edasistest arenguvõimalustest rääkima.

VÄRVI PILT, LEIA PERROONIL
KOLLANE JOON. VASTA, MIKS ON SELLINE
JOON JA MUMMUD MAHA MÄRGITUD?

Mul on hea meel, et järjest enam inimesi pöördub meie poole heade mõtete ja lahendustega, kuidas Palivere elu järjest enam paremuse poole suunata. Mitmed kogukonnakogus arutelu all olnud teemad on ka vallas positiivset tagasisidet saanud ja aren-

dusse läinud. Mahukamad kanduvad kindlasti edasi järgmistele koosseisudele, samas väiksemaid saab ka õhinapõhiselt koostöös kohalike organisatsioonidega lahendada. Kui te soovite informatsiooni või toredatest mõtetest teada anda, siis

Palivere kogukonnakogu praegune koosseis on: Kadri Lukk, Eneli Ööpik, Diana Ots, Angela Luiga, Urmas Tingas, Urmas Muld, Maarika Maripuu ning Ago Vimm.

Toimekat uut aastat, kallid Palivere!

Kuidas Linnamäe küla kena jõulupuu sai

Et kõik ausalt ää rääkida nagu asi oli, võtan jututsa üsna kaugelt üles. Ühel atsakal mehepojal kripeldas kangesti südame pääl poisiksepõlve aegne mälestus ajast, kui Linnamäel veel kolhoosikord kehtis. Seisis lapseke kelgumäe veerel ning imetles värviliste tuledega kaetud säravat kuusepuud, mis oli nõnna ilus, et mõlgub meele tänapäevani.

Siit sai alguse mõte sama puuke, nüüd juba kaunis uhke ja kahar - pikkust nii umbes kümme sülda, ilmarahva rõemuks ära ehtida. Et ometi sest väljamaa-viiruse trikkidest väsiind ja tüdind külainimestele natukenegi hingeosutust ja silmailu pakkuda. Jõukamate peremeestega nõu peetud, et paneks keik koos rahapatakad kokku ja teeks naistel-lastel jõululauba õhtaks kena üllatuse, hakkas plaan pisitasa kosuma.

Siit-säält ümberkaudsetest taludest, eriti noist Riguldi tee äärde jäävaist tuli kohe kõva toetust ja õla alla panemist – see andis julgust asjaga edasi sammuda. Sõna maksis, kontrahid

pidasid vett. Abi saadi vallavalitsusest ja kohaliku elu edendamise seltsist. Kaasa löid korteriühisused ning kodukandist kaugemal viibivad pojad-tütredki. Nõu peeti maakonna päälinna jõulupuu ehtijaga, et mida ja kuidas säärda. Polnud ju nõnda uhke puu sättimist siinkandis enamalt ette võetud.

Ma soole ütlen, et nood väärt ja vastupidavad iluvidinad ei ole teps mitte odavate killast. Haloneri virma poisid, kes säändseid helendavaid asju valmistavad, tegid küll väägade kena pakkumise, abistasid ette ja taha ning tõid kauba kodu kätte. Peab ütleva, et küll need on ühed asised noorsandid, säti või teistele väljanäitamiseks kohe! Siis tuli postkasti tasumise kviitung, aga ühises kukrus oli seda kõlisevat ikka napivõitu. Ei jäändki muud üle, kui hüüda appi kallid kaaskodanikud, kel vähegi võimalik oma pere kõrvalt näpistada, et küla ja hingeilu loomist toetada.

Mõtles, kus siis akkasid raharongid igast Oru kandi otsast siia poole

uurama – Ingkylast, Vedrast, Salajöelt, Mõisakylast, Orult ja Linnamäe enda seest veel kõikse rohkem.

Arved said klaariks, rahanatukest jätkub veel ka uue aasta jõuluks lisakaunistuste ning küla peatänava äärde mõne lillepotigi soetamiseks. Aga mis siis veel tagantjärele välja tuli! See puukene oli justkui ette määratud suurele tulevikule või nagu öeldakse – lennule kõrgema kaarega.

Mitmed põlve kohalikke põngerjaid harinud koolmeistriproua teadis vesta säärase loo, et nii pealt kuuskümmend aastakäiku tagasi olla Oru kooli lapsed Linnamäe kaunistamise käigus sinnakanti, tollase põllumaa äärde hulka pisikesi kuusepuud istutanud. Aga kuna sellal olid talvekülmad tükimaad krõpsumad kui praegusel aal, võtnud pakane pea terve noore taimerivi juba esimesel aastal ära. Pääle tolle ühe kuusekese, mis juhuse tahtel maakivide varjus olles talvekülmast puutumata ning seeläbi elule jäi. Mõned kopsakamad kivisturakad on tänase päevani üsna

kenaks ja sihvakaks sirgund puu ümber alles.

Kes pole veel siin käind ja näind, võib videviku saabudes Linnamäele meite küla kõikse uhkemat kaunitari vaatama tulla.

Linnuksed tiirlevad ümber ta pilvepiiril õõtsuva ladva justkui kuuserohelise samblavaiba seest palukaid või kuremarju otsides ning latsekese lasevad aga kilgates säälsamas ökva liumäest alla – kohe kena säändset ilmaelu kaeda!

No kõikse paremat uueks aastaks soole ja so perele!

Ning suured tänusõnad sellistele äridele nagu Kangadžungel, Halukalur, Tanginvest OÜ, Tandem Kaubandus OÜ, Ace of Space, Linnamäe Pihlaka talu, Harabuss OÜ, Refiks OÜ, Linnamäe korteriühisused kõik peremehed-perenaised, kes abikäe ulatasid.

Tädi Maali Linnamäelt

Kultuurisõnumeid Kullamaalt

Loit Lepalaan

Kullamaa Kultuurimaja juhataja

Heade uue aasta soovidega, austatud lugeja, heidaksime põgusa pilgu Kullamaa kultuurielule.

Lõppenud aasta jõulukuul ilmus trükist järjekordne Kullamaa Kihelkonnamuuseumi kogumik. Kalju Kurepalu koostatud raamat annab põhjaliku ülevaate Lääne maakonna ja Kullamaa kihelkonna tuletõrjeühingute tegevustest aastatel 1918 – 1940. On imekspandav kirjutise autori faktitäpsus ja ladus keelekasutus. 236 lk trükis on huvilistele kättesaadav meie raamatukogudes.

Uue aasta kolmandal päeval tähistati piduliku mälestushetkega Vabadussõjas võidelnute mälestuspäeva Kullamaa Vabadussõjas langenute ausamba jalamil. Kullamaa Püha Johannese kiriku suure tornikella helina saatel asetasi Kullamaa osavallavanem Katrin Viks, Kullamaa koguduse õpetaja Kari Tynkkynen ja kapten Aksel Heidemann samba jalamisele mälestusküünlad, kes pidas ka päevakohase kõne.

Olgu mainitud, et Kullamaa kalmu-aias puhkab 12 Vabadussõja sõjagari. Nende hulgas Silla kooli lõpetanud, Jakob Westholmi gümnaasiumi abiturient Johannes

Kokla, kes vabatahtlikuna astus esimesena kooliõpilaste roodu ning langes lahingus vaenlase kuuli läbi. Tema mälestuseks on Westholmi gümnaasiumi aula seinal mälestusplaat sõnadega „Üllas ja kuulsusrikas on surra kodumaa eest“.

Saabunud 2021.a. toob Kullamaa kultuuriellu mitmeid märgilisi tähtpäevi. Tänavu võib pidada Kullamaa hariduselu järjepidevuse 170. aastapäeva. Juba aastal 1581 on Kullamaa Pääri mõisas Ernst von Bergi poolt

avatud talurahva lastele koolituba, mis jäi aga üpris erandlikuks nähtuseks. 1710.a. Kullamaale kirikuõpetajaks tulnud pietistlik kirjamees Heinrich Gutsleff avas siin kihelkonnakooli, ehitas uue koolimaja (tänapäevaks hävinud), kus kahes koolitoas õppis 40 last mardipäevast lihavõtteni. 1726.a. andmetel oli Kullamaa kihelkond lugemisõppe poolest Eestimaa teisel kohal. Põhja-Eesti tolle aja parim kihelkonnakool asus Kullamaal.

1851.a avati Kullamaal Pääri mõisas

vallakool, millest 1910.a sai uue koolihoone valmimisel Silla ning aastast 1966 tänane Kullamaa kool. Seda tähtpäeva on plaanis väärikalt tähistada näituse, piduliku kontserdi ja koosviibimisega ning ühe kena trükise ilmumisega, mis kajastab Silla kooli ajalugu.

Kullamaa esimene laulupidu peeti 31. juulil aastal 1911 kirikumõisa näituste aias. Avarale peoplatsile oli esinejatele ehitatud katusega lava ja istepingid pealtvaatajatele.

Laulupeost võttis osa neli segakoori. Lauljad olid Haapsalust, Märjamaalt, Jõgisoolt ja Kullamaalt. Ühendkooris laulis 100 lauljat. Koore juhatasid Kullamaa koguduse köster Heinrich Anniko ja Peterburi Konservatooriumi üliõpilane Cyrillus Kreek. Kontserdil esinesid eraldi numbritega Haapsalu karskusseltsi segakoor „Kungla“ August Tambergi, Märjamaa segakoor köster Albert Ojassoni ja Kullamaa Muusika Seltsi orkester Voldemar Tiigenbergi juhatusel. Pidupäev lõppes romantilist laadi Johannes Normanni vabaõhuetendusega „Loreida, ehk Metsakuninga tütar“, mille oli lavale toonud Kullamaa näitering lavastaja Gustav Kokla juhtimisel. Seega täitub tänava esimesest Kullamaa laulupeost 110 aastat, mida on plaanis tähistada järjekordse kihelkonna laulu- ja tantsupeoga. Alanud aasta heinakuu teine nädal saab Kullamaa olema noorte vaskpillimängijate suveakadeemia paigaks. Eesti Muusika – ja Teatriakadeemia egiidi alla toimuv suvekursus toob Kullamaale põnevaid kontserte, esinemisi ja loenguid. Kas need ja paljud teised kultuurikalendris kavandatud ettevõtmised Kullamaal saavad ka teoks, sõltub paljus meie tänasest erilistest olukorrast.

Head uut kultuuriaasta kõigile ja olge terved!

Luik, haug ja vähk on tavalised liigid Eesti metsades

Luik, Haug ja Vähk (Ivan Krölov)

Kord Luigel, Vähil, Havil tekkis mõte, mis koos nad ühistööle viis, et koormat vedada ja selleks siis nad kohe kolmekesi rakendusid ette...

Käesoleval ajal on populaarne end metsaga seonduva suhtes positsioneerida. Paljudel inimestel on välja kujunenud oma seisukohad ning veelgi kindlam on veendumus, et need on ainuõiged. Kui aga Sinus on valmisolek teemasse süveneda, siis **proovi käesolevat juhendit!**

Mets jaguneb meie mõtetes kolme peamisse valdkonda: majandus, loodus, esteetika. Suur osa inimesi ei ole enda jaoks selgeks mõelnud, et millist valdkonda ta tegelikult oma sisimas esindab. Jah, nagu öeldud – mõned on valinud poole, kuid lähemal uurimisel selgub, et seisukohad on vastukäivad või lausa üksteist välistavad.

Näide 1. Tahan metsa majandada, vajan raha. Vastuolu – kannatab loodus ja esteetiliselt enamasti ebameeldiv.

Näide 2. Tahan, et mets oleks nõ. korda tehtud, mulle meeldib ilu. Vaja on koristada surnud puud, raiuda põõsastik. Vastuolu – kannatab loodus ja tegevus on majanduslikult kulukas.

Näide 3. Tahan kaitsta loodust, ei majanda metsa. Vastuolu – riivab tundlikumat silma, mets on korrast ära, majanduslikult mõttetu.

Selgusele jõudmiseks: määratle nimetatud valdkonnad enda jaoks protsentuaalselt tähtsuse järjekorras.

Majandushuvid...%

Looduse kaitsmine...%

Esteetiliselt väärtused...%

Kokku peab tulema 100%. **Nii saadki teada, milline valdkond on Sinu jaoks tähtsaim.**

Käesolev juhend on selguse huvides lihtsustatud ja võimendatud ning mõnel juhul võivad nimetatud väärtused kattuda, kuid enamasti on siiski erisüüalisel.

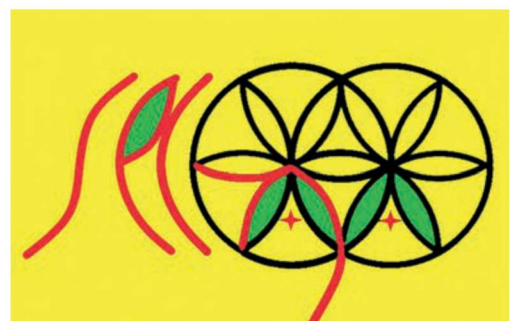
Niipea, kui metsas midagi teed, või tegemata jäätad, oled juba oma suuna valinud. Kas valik on teadlik ja rahumeelne, või veavad Sinu mõtetes vägikaigast sogase vee tõttu piiratud nägemisega muinasjututegelased? Kas nende vahel on võimalik rahu sõlmida?

...kuid kuidas ka püüaksid, ei koormat paigast saa:

Luik tahab pilvi lennata, Vähk ronib tagurpidi, Havi kisub vette. Ei meie otsusta, kes nendest süüdi seal, kuid koorem praegugi on koha peal.

Kui tahad koormaid nihutada või loodust kaitsta, siis vaata kodulehekülge, helista või kirjuta. Metsamajandamiskavad, vääriselupaigad, sõltumatu nõustamine.

Taimo Törnpu
Tel. 5094408
www.seiraja.ee
info@seiraja.ee

MTÜ Tantsutuba paneb liikuma

Riina Gilden

Ühel pimedal novembri kuu õhtul mõlgutasin mõtteid, kuidas jõulukuul ennast rohkem liigutada. Nii sündis liikumise adventikalendri väljakutse. Iga päev avanes virtuaalses adventikalendris üks aken, kus oli kirjas liikumissülesanne. Väljakutses sai osaleda igaüks, kuid tingimus oli see, et 24-st sülesandest pidi täitma vähemalt 15. Hea meel on tõdeda, et nii mõnigi osaleja tegi vapralt kaasa kõik 24 päeva. Au ja kiitus neile! Kõik, kes täitsid ära vähemalt 15 sülesannet, osalesid loosis. Siinkohal tahan tänada tublisid ettevõtjaid ja inimesi, kes mõtlesid kaasa ja panid tublidele liikujatele välja erinevaid auhindu. Suur tänu kuulub kõikidele toetajatele: Pärl Pubi, Haldjakaja, Tiina Lilleaed, Tenno Laanemets, Kärneri-Jõe OÜ, MTÜ Lemme, Minu Pusa OÜ, Taital Trans OÜ, Kullamaa Spordiklubi.

Suur rõõm on, et väljakutses osales üle 50 inimese, nendest 36 jõudis loosipurki ehk täitis ära 15 liikumissülesannet. Tublide osalejate vahel loositi 25. detsembril välja väiksemaid ja suuremaid auhindu.

Tore on ka see, et väljakutses osalesid erinevas vanuses ja erinevates piirkondades elavad inimesed. Näiteks olid noorimad osalejad 7 aastased ja kõige kaugem koht, kus liiguti, oli Saksamaa.

Kuna liikumise väljakutse läks väga hästi ja osalejaid oli oodatust rohkem, tekkis plaan jätkata. Nii avanes jaanuaris MTÜ Tantsutuba liikumise Bingo. Mängijad peavad jaanuari kuu jooksul täis saama täismängu ehk 25 ruutu. Igas ruudus on liikumissülesanne (kõnd või treening). Tõestus tuleb postitada MTÜ Tantsutuba FB lehele. Kõikide täismängu täitjatele toimub taaskord loos. Kutsun üles kõiki Lääne-Nigula valla ettevõtjaid ja tublisid inimesi, kes toetaksid tublisid liikujaid ning paneks välja mõne tore auhinna.

Head alanud aastat

Janno Randmaa
Martna osavallavanem

Hea Martna osavalla rahvas ja ka need, kellele selle kandi tegemised korda lähevad, järgnevalt möödunud aasta kokkuvõtteks ja saabunud aasta tegemistest lühidalt ülevaade, mis tehtud, mis teoksil.

2020. a remonditi kruusateid 11,6 kilomeetri ulatuses, eemaldati tee servadest pinnast, et vesi ei jääks teele pidama ja uuendasime kruusakihiti, et teedel oleks, mida hõõveldada. Mahukamad tööd olid Rõude kandis Kabeli ja Urma teel, Oonga kandis Keravere ja Tuka teel, Niinja kandis Niinja teel, Uusküla kandis Uusküla ja Nõmme teel, Väike-Lähtus Kirna teel. Lisaks veel väiksemaid löike mitmel pool mujal. Mustkatetele tehti korduspindamist Uusküla teel ja Ranna teel ning kattega teid remonditi Martna lasteaia ja põhikooli juures. Hajaasustuses elades on teede seisukorral oluline tähendus.

Värske ja korrektse väljanägemise sai Martna bussipeatuse ja kaupluse juures asuv parkla. Avalikud alad on need, mis jäävad inimestele silma ja tekitavad piirkonnast esmase emotsiooni, sellest ka vajadus sedasorti korrastamise järele. Martna külas on munitsipaalomandis Padriku maaüksus, mis oli igati nimele kohase väljanägemisega, aga see sai 2020. aastal täiesti uue suuna. Koostöös Martna Spordiklubiga on sellel maatükil nüüd väljõusaali vahendid, MTÜ Terra Maritima eestvedamisel sai projektitegevuste raames sinna paigaldatud puhkekoht varjualune ning erinevate asjaolude ja võimaluste kokkulangemisel rajati üle Padriku maaüksuse asfaltkattega ja valgustatud kõnnitee. Kuna algus on sisse tehtud, saab seda kohta järgemööda täiendada, inimeste mõtted, soovid ja tegutsemine on ikka abiks sellistes tegevustes, mis aitavad elukeskkonda mitmekesisemaks muuta. Inimeste suhtumine peegeldub neis ümbritsevas.

Martna lasteaia varasemal aastal soojustatud ja värske väljanägemisega hoone ümbrus sai kivisillutisega kõnniteed, mis on viimastel aastatel selle maja rahva sooviks olnud. Nii nagu eelnevatel aastatel tehti remonti Martna koolimaja ruumides ja selle suunaga jätkatakse ka edaspidi.

Murrang toimus ka Rõude keskuse elanike jaoks

kui otsustati vana ja väsinud küla ühisveevärk ja kanalisatsioon anda üle AS Matsalu Veevärk valdusesse ning koos sellega ka rahalised vahendid, et süsteem korda saaks ja inimesed ei peaks muretsema, mis sorti vett kraanist tuleb. Rekonstrueerimistööd hakkasid möödunud aasta sügisel pihta lootuses, et ehk jõuab käesoleva aasta alguseks valmis, paraku ei olnud jaanuari alguseks see soov täitunud, aga siiski töö käib ja eesmärk on silme ees. Võib täiesti väita, et vesi on elu alus. Möödunud aastal sai tagasihoidlikult korrastatud avaliku kasutusega maid Rõude külas - kärpides puid, eemaldades võsa ning planeerides pinnast külaplatsi ümbruses, MTÜ Terra Maritima veetud projekti raames sai ka Rõude külaplatsile paigaldatud puhkekoht varjualune. Nüüd kui uued torustikud on maa sisse pandud on plaan ette võtta küla põhilisem sissesõidu tee ja selle äärte remont ja korrastamine, kõik ikka selleks, et oleks positiivsust tuleviku suhtes.

Saabunud aasta tegemistes nimetaks olulisema, mis töös, mis tulemas. Jaanuari alguses asuti lammutama Martna keskuses asuvaid Putkaste tee 1 ja Kirna tee 7 kasutusega maid Rõude külas - kärpides puid, eemaldades võsa ning planeerides pinnast külaplatsi ümbruses, MTÜ Terra Maritima veetud projekti raames sai ka Rõude külaplatsile paigaldatud puhkekoht varjualune. Nüüd kui uued torustikud on maa sisse pandud on plaan ette võtta küla põhilisem sissesõidu tee ja selle äärte remont ja korrastamine, kõik ikka selleks, et oleks positiivsust tuleviku suhtes.

Plaani on võetud Martna koolimaja kütmise üleviimine pelletikütte katlale, et tagada stabiilsem temperatuur ruumides. Koolimajaga seoses on kavas viia läbi projekteerimine hoone soojustamiseks ja ventilatsioonisüsteemide kaasajastamiseks, et järgnevatel aastatel asuda seda projekti ellu viima. Teede hoolduse ja remondiga on plaanitud jätkata samas mahus kui eelmisel aastal. Täpsemad plaanid ja mõtted selguvad osavallakogus võimalusi läbi arutades. Samuti on jätkuvateks tegevusteks heakorra tagamine Martna ja Rõude keskustes ja omavalitsuse valduses olevatel kalmistutel.

Jätakuvalt on käimas Lääne-Nigula valla üldplaneeringu koostamine, olge aktiivsed erinevate arengudokumentide koostamisel kaasa mõtlema ja rääkima ja meie tulevikusuunda kujundama. 2020 ei olnud lihtne aasta, aga pidasime vastu, 2021 ei pruugi tulla lihtsam, aga peame vastu ja küll tulevad head ajad. Püsige terved

Täiesti teistmoodi jõulud Martnas

Küllike Valk
Martna kirikuõpetaja

Martna kogudus on aastaid pidanud heaks tavaks advendiajal kokku tulla. Jumalateenistusele nagunii, aga siis ka jõulupeole. Oleme ikka saanud katta laua, millest mõnel moel saavad ka osalised oma osavõtutasuga katta, aga enamuse oleme saanud headelt sõpradelt, naabritelt. Nii on see ühine lõunalaud olnud ikka rikkalik ja oodatud. Oodatud on koguduse jõulupidu ka nende seas, kes otseselt ei ole koguduse liikmed, aga ega me pole kunagi ukstel liikmete nimekirjaga seisnud. Kõik on võinud tulla, sest koos on hea, soe ja tujuküllane. Paljud on saanud koju kaasagi verivorsti, kotlette ja kapsast. Oleme saanud üheskoos laulda jõululaule ja rääkida jõululugusid.

Sellel aastal on aga kõik teisiti. Küsisime

sponsorabi naabritelt, toredatelt tootjatelt, kus ka meie inimesed töötavad. Ja saimegi, ja väga heldelt. Maapiirkonnas, kus poode on üksikuid, kus hinnasoodustusi praktiliselt polegi, kus kõigele on lisatud ka oluline juurdehindlus, nii on võimalused kasinad.

Küsisime abi ka osavalla sotsiaaltöötajalt, kes on need, kes vajavad head sõna ja toetust. Nimekirja saime ka meie valla töötud ning need, kes tavapärastel on osavalla „supiköögi“ kliendid.

Las rõõm olla meiega nendel jõuludel.

Südamest suured tänud Rannarootsi Lihatööstusele ja Linnamäe Lihatööstusele ning Martna osavallale.

Õnnistatud ja paremat uut aastat!

RÕUDE KÜLA SELTS

Rõude Küla Selts läbi 2020. aasta

Hoolimata aasta keerukusest oleme enda meelest olnud tublid 2020. aastal. Alustasime suure hurraaga söögisaali remonti, mis hoolimata meie teele tulnud keerukusest, sai väga hea tulemuse. Nüüd on meil täna täieliku värskenduskuuri läbinud söögisaal. Peale seda tuli raamatukogu remont, mille jaoks korraldas osavald hanke ja hanke võitis OÜ Tõnnemaa. Remont valmis detsembris. Raamatukogu on täis avarust ja värskest. Ennem remonti ja remondi ajal jätkas raamatukogu oma tööd teatud piirangutega. Küla Selts remontis veel ühe majutuseks mõeldud toa, mida hetkel kasutab 1 kord kuus kabinetina valla sotsiaaltöö spetsialist Heidy Koch. Spordisaal sai kogukonna noorte poolt igapäevaseks kasutuseks. Mängitakse võrkpalli, korvpalli, lauatennist jne.

2020. aastal jätkusid erinevate teenuste pakkumised, näiteks pesupesemine, dušši kasutus ja tasuta interneti võimalus ning vajadusel on olemas kohapeal ka abi, näiteks arvete tasumisel internetis. Rõude külamajas on võimalik kasutada juuksuri, kosmeetiku ja küünetehniku teenust. Lisaks on võimalik veel saada turgutust vaimsele kehale. Suvel, kui eriolukord läbi oli, korraldasime lastelaagri, mis osutus väga edukaks. Igal teisipäeval jätkus piimaring, millega jätkame ka sel aastal. Oma väikeses ringis jätkasime oma traditsioonidega ning tähistasime sünnipäevasad, aastapäevi ja traditsiooniks saanud tähtpäevi. Martna osavallavanemaga saime arutada tuleviku suundasid - kuidas edasi minna ja mismoodi minna. Külas käis ka mitmeid kordi Lääne-Nigula vallavanem Mikk Lõhmus, kellega sai samuti arutatud hetkeolukorda ja milline võiks olla tulevik.

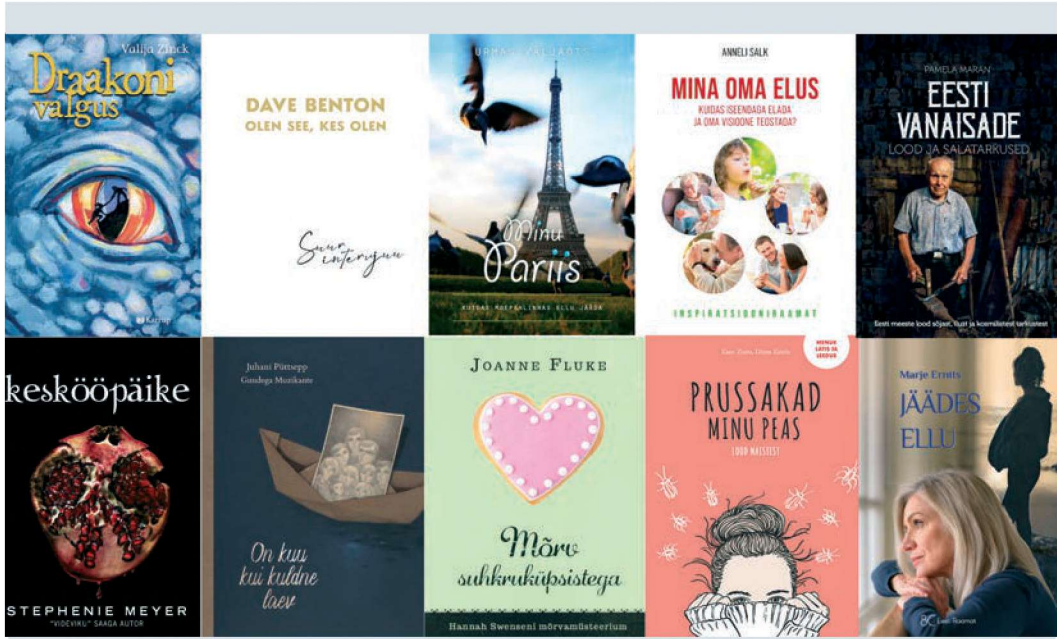
Kuna suuremad laadad jäid ära, siis hakkasime reklaamima rohkem kaltsuvaipasid oma Facebooki lehel, kui ka Rõude külamaja kodulehel. Korraldasime ka novembris mardilaada ja meie jaoks möödus see hästi. Edaspidi plaanime muuta mardilaada traditsiooniks. Olge hoitud ja terved!

Rõude külamaja pere

Raamatukogud ja Covid-19

Seoses viiruse kiire levikuga oleme lühendanud meie raamatukogudes lugemissaali ja arvuti kasutamise aega 15 minuti peale. Täname mõistva suhtumise eest ja vabandame.

Uudiskirjanduse valik meie raamatukogudes:

AUTO KOSMEETIKA KESKUS

SÕIDUKITE ILUTEENUSED

VÄLIPESU
KEEMILINE PESU
POLEERIMINE
KAITSE
KLAASIDE TOONIMINE
MÕLKIDE EEMALDAMINE

TURVALINE HOIUSTAMINE

Autol, mootorrattal või jahil pole talvekorteri? Pakume mugavat hoiustamisteenust kõigile sõidukitele aastaringelt.

Teeristi, Paslepa küla
Lääne-Nigula vald
www.autokosmeetikakeskus.ee **Helista +372 553 5127**

Hoiaime viiruse eemal!

Kasuta HOIA mobiilirakendust
Laadi mobiilirakendus alla veebilehelt hoia.me

Hoia distantsti

Pese käsi

Haigena püsi kodus

Kanna maski

Püsime terved!

Vaata lähemalt Terviseameti soovitusi koroonaviirusest hoidumiseks.

kriis.ee hoia.me 1247

OHT ON TAGASI!

Soovid kaitsta kodukanti? LIITU NOAROOTSI TULETÕRJESELTSIGA!

Vabatahtliku päästjana ennetad ohuolukordi, reageerid õnnetustele ja tõstad kogukonna ohuteadlikkust ning pakud kiiret abi ja turvatunnet. Oled eeskujuks perele, külale ja kogukonnale!

Võta ühendust:
info@tuletõrje.ee, +372 5811 7472

SILMADE KONTROLL JA PRILLIDE MÜÜK

09.veebbruar alates 10.00
KULLAMAAL
GOLDENBECKIMAJAS
ETTEREGISTREERIMINE
telefonil **5323 2454**

Silmade kontroll 15€, prillistjale TASUTA!

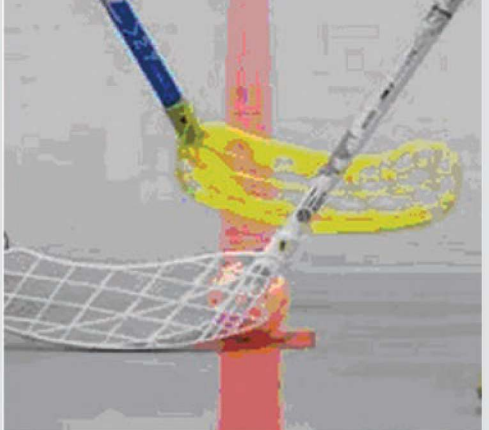
Smør & Brød
Noarootsi Pood
lahtiolekuajad
E-R 9.00-19.00
L 10.00-17.00
P 10.00-15.00

Noarootsi Rõõts
lahtiolekuajad
R-L 12.00 - 22.00
Küther Service OÜ
Sinule, lihtsalt.

MEESTE SAALIHOKI TREENINGUD

Alates 01.12.2020, teisipäeviti, kell 19.00 – 21.00
hakkavad toimuma Palivere spordihoones meeste saalihoki treeningud

Juhendaja: Väino Munskind 55524825

HOIDKE END JA OMA LÄHEDASI